EUROPOS KOMISIJA

Briuselis, 2010.5.26
KOM(2010) 265 galutinis

KOMISIJOS KOMUNIKATAS
EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ KOMITETUI

Galimybių sumažinti išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį daugiau nei 20 % analizė ir anglies dioksido nutekėjimo rizikos vertinimas

{SEK(2010) 650}

1. ĮVADAS

2008 m. nusprendusi sumažinti išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį, Europos Sąjunga parodė, kad yra pasiryžusi mažinti klimato kaitos grėsmę ir savo pavyzdžiu pasauliui parodyti, kaip tai galima daryti. Sutartas 1990 m. išmesto kiekio sumažinimas 20 % iki 2020 m. ir tikslas, kad 20 % suvartojamos energijos sudarytų atsinaujinančių išteklių energija, buvo esminis žingsnis siekiant ES darnaus vystymosi ir aiškus ženklas visam pasauliui, kad ES pasirengusi imtis reikiamų veiksmų. ES pasieks Kioto protokole nustatytą savo tikslą; ji visada pasižymėjo savo veikla klimato politikos srityje.

Tačiau visada buvo aišku, kad, siekiant kovoti su klimato kaita, vienos Europos Sąjungos veiksmų nepakaks ir kad ES sumažinus išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį 20 % problema dar nebus išspręsta. Vienos Europos Sąjungos veiksmų nepakanka siekiant, kad pasaulinės temperatūros padidėjimas nesiektų 2 °C, palyginti su priešindustriniu laikotarpiu. Visos šalys turės imtis papildomų pastangų; be kita ko, išsivysčiusios šalys iki 2050 m. išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį turės sumažinti 80–95 %. ES tikslas iki 2020 m. sumažinti šį kiekį 20 % tėra pirmas žingsnis siekiant, kad išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis būtų sėkmingai mažinamas.

Todėl ES, be vienašalio įsipareigojimo kiekį mažinti 20 %, įsipareigojo šį kiekį sumažinti 30 %, jei jį mažinti nuoširdžiai stengtųsi ir kitos pasaulio šalys[1]. Tokios ES politikos krypties laikomasi ir dabar.

Sutarus dėl ES politikos, aplinkybės sparčiai keitėsi. Susidūrėme su precedento neturinčia ekonomikos krize. Ji padarė didžiulį poveikį visos Europos verslui ir bendruomenėms, taip pat ir viešiesiems finansams. Tačiau tuo pat metu ji parodė, kad Europa turi daug galimybių kurti išteklius veiksmingai naudojančią visuomenę.

Taip pat įvyko Kopenhagos aukščiausio lygio susitikimas. Nepaisant nusivylimo tuo, kad nepavyko pasiekti išsamaus privalomo tarptautinio susitarimo dėl kovos su klimato kaita, pozityviausias rezultatas buvo tai, kad šalys, kuriose išmetama apie 80 % teršalų, įsipareigojo mažinti išmetamųjų teršalų kiekį, nors to nepakaks siekiant 2 °C tikslo. Tebėra labai svarbu Kopenhagos susitarimą įtraukti į vykstančias derybas dėl Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvencijos. Vis dėlto būtinybė imtis veiksmų aktuali kaip niekad.

Šio komunikato tikslas nėra nuspręsti siekti sumažinti išmetamųjų teršalų kiekį 30 %; aišku, kad nustatytos sąlygos nėra įvykdytos. Siekiant, kad diskusijos dėl skirtingų mažinimo mastų vyktų turint pakankamai informacijos, šiame komunikate išdėstomi tikslų sumažinti išmetamųjų teršalų kiekį 20 % ir 30 % poveikio, vertinamo iš šiandienos perspektyvos, analizės rezultatai. Jame taip pat nagrinėjamas anglies dioksido nutekėjimo klausimas, atsižvelgiant į direktyvos dėl apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos (ATLPS)[2] nuostatas, siekiant iki 2010 m. birželio mėn. pateikti analizę atsižvelgiant į Kopenhagos

---

[1] 2008 m. gruodžio mėn. Europos Vadovų Taryba patvirtino „Europos Sąjungos įsipareigojimą šį kiekį sumažinti 30 % pagal pasaulinio masto plataus užmojo visuotinį Kopenhagos susitarimą dėl klimato kaitos po 2012 m., jei kitos išsivysčiusios šalys įsipareigos užtikrinti palyginamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio sumažinimą, o ekonominiu požiūriu labiau pažengusios besivystančios šalys prie to prisidės atsižvelgdamos į savo įsipareigojimus ir atitinkamus pajėgumus“.

[2] Direktyva 2009/29/EB.

konferencijos rezultatus. Prie jo pridedama išsamesnė techninė šių klausimų analizė, pateikta Komisijos tarnybų darbiniuose dokumentuose.

2. 20 % TIKSLAS ŠIANDIEN

Kad būtų galima įvertinti galimą 30 % tikslo poveikį, reikia išnagrinėti, koks šiandien yra 20 % tikslo poveikis. Nenuostabu, kad ekonomikos krizė padarė didelį poveikį prielaidoms, kuriomis remiantis sutarta dėl 20 % tikslo. Tačiau jos poveikis buvo skirtingas.

Ekonomikos krizė ir sunkumai įgyvendinant 20 % tikslą

Nuo 2005 iki 2008 m. ES išmetamųjų teršalų kiekį sumažino 7–10 %, palyginti su 1990 m. išmestų teršalų kiekiu[3]. Todėl, prasidėjus krizei, dėl sustiprintų kovos su klimato kaita veiksmų ir didelių energijos kainų ES išmetamųjų teršalų kiekio mažinimas jau buvo paspartėjęs.

Dėl krizės šis kiekis staiga dar labiau sumažėjo. 2009 m. patikrintas išmetamųjų teršalų kiekis pagal ATLPS buvo daugiau kaip 11,6% mažesnis nei 2008 m. Anglies dioksido kainos atitinkamai krito: 2009 m. pradžioje sumažėjo nuo 25 iki 8 EUR už toną CO_2[4]. Tačiau anglies dioksido kainų kritimas parodė, kaip ATLPS poveikis bendrovėms ir vartotojams gali būti kisti priklausomai nuo kintančių ekonomikos sąlygų.

Šis unikalus išmetamųjų teršalų kiekio sumažėjimas reiškė, kad 2009 m. Europos Sąjungoje šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmesta apie 14 % mažiau nei 1990 m. Tačiau, žinoma, atsigaunant tokių energijai imlių pramonės šakų, kaip plieno gamybos sektorius, gamybai, negalima tikėtis, kad toks mažinimo tempas išliks ateityje.

Vis dėlto absoliučiosios 20 % tikslo pasiekimo išlaidos sumažėjo. 2008 m. pateiktoje analizėje, kuria grindžiamos klimato kaitos ir energetikos srities priemonės, tikintis, kad ekonomika toliau augs, vertinta, kad tikslo įgyvendinimo išlaidos iki 2020 m. sudarys ne mažiau kaip 70 mlrd. EUR kasmet[5]. Dabartinėje analizėje atsižvelgiama ir į ekonomikos nuosmukį[6]. Dabar vertinama, kad išlaidos sudarys 48 mlrd. EUR (0,32 % BVP 2020 m.), t. y. jos sumažėjo maždaug 22 mlrd. EUR, arba 30 %, nei tikėtasi prieš 2 metus. Vis dėlto kalbant apie šių absoliučiųjų išlaidų sumažėjimą reikia nepamiršti krizės, dėl kurios labai sumažėjo verslo galimybės trumpuoju laikotarpiu rasti modernizavimui reikalingų investicijų, taip pat labai neaišku, po kiek laiko ekonomika atsigaus. Žemesnes klimato kaitos ir energetikos srities priemonių įgyvendinimo išlaidas šiandien lemia kelių veiksnių sąveika. Pirma, mažesnis ekonomikos augimas veiksmingai sumažino 20 % tikslo griežtumą. Antra,

---

3 Duomenys grindžiami valstybių narių registrų duomenimis, išskyrus žemės dirbimo, žemės naudojimo paskirties keitimo ir miškininkystės veiklos duomenis, tačiau įskaitant aviacijos sektoriaus duomenis.

4 Nuo tada anglies dioksido kaina šiek tiek pakilo iki 12–15 EUR.

5 Šis skaičius apima papildomas energijos išlaidas, o ne BVP sumažėjimą. Jis apima papildomas reikalingas investicijas ir sutaupytos energijos kiekį, bet neapima su oro kokybės pagerėjimu susijusios naudos.

6 Pagal 2008 m. pateiktą analizę daryta prielaida, kad 2005–2020 m. ES BVP kasmet augs vidutiniškai 2,4 %. Pagal šią atnaujintą analizę šis vidutinis metinio augimo tuo pačiu laikotarpiu rodiklis sumažintas iki 1,7 %. Daugiau informacijos galima rasti prie šio komunikato pridėto tarnybų darbinio dokumento (SEC (2010) 650) II dalies 4 lentelėje.

didėjančios naftos kainos[7] paskatino didinti energijos vartojimo efektyvumą: sumažėjo energijos paklausa. Trečia, tikėtina, kad anglies dioksido kaina išliks žemesnė, nes per nuosmukį nepanaudoti leidimai perkeliami į paskesnius metus.

Lanksti apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos struktūra reiškia, kad krizės pasekmės bus juntamos kelerius metus. Kadangi per krizę nepanaudojama daug leidimų, bendrovės galės perkelti apie 5–8 % savo leidimų iš 2008–2012 m. laikotarpio į trečiąjį ATLPS etapą (2013–2020 m.). Be to, pasiekus atsinaujinančių išteklių energijos vartojimo tikslus ir įgyvendinus energijos vartojimo efektyvumo priemones išmetamųjų teršalų kiekis sumažės dar labiau. Todėl anglies dioksido kaina nukris ir bus mažesnė nei prognozuota 2008 metais[8].

Sektorių, kuriuose dalijamasi pastangomis[9] ir kuriems netaikoma ATLPS, padėtis panaši: skirtinguose sektoriuose išmetamųjų teršalų kiekis mažinamas nevienodai. Įgyvendinus atsinaujinančių išteklių energijos tikslą ir energijos vartojimo efektyvumo priemones, reikės atitinkamų paskatų, kad būtų pasiektas bendras ES tikslas sumažinti šiuose sektoriuose išmetamų teršalų kiekį 10 %, palyginti su 2005 m.

Tuo pačiu krizė padarė didelį poveikį ES ekonomikai. Šiandien verslą kamuoja sumažėjusi paklausa ir sunkumai ieškant finansavimo šaltinių. Sumažėjus anglies dioksido kainai, vyriausybių pajamos iš apyvartinių taršos leidimų pardavimo aukcione galėtų sumažėti perpus; todėl padidėtų viešųjų finansų poreikis ir sumažėtų dar vienas galimas viešųjų lėšų, kurias galima panaudoti klimato politikos priemonėms įgyvendinti, šaltinis. Kad būtų pasiektas sutartas 20 % atsinaujinančių išteklių energijos tikslas, tebereikia rasti reikiamų investicijų tokiose srityse kaip elektros energija, šildymas ir transportas.

Ekologinių technologijų revoliucija

Dabar sutariama, kad išteklius veiksmingai naudojančių ir ekologinių technologijų plėtra bus svarbi augimo varomoji jėga. Viso pasaulio šalims siekiant per krizę sustiprinti ekonomiką taikant ekonomikos gaivinimo priemones, vyravo aiški tendencija investicijas skirti mažiau teršiančių transporto būdų infrastruktūrai, pavyzdžiui, viešajam transportui, pažangiosioms transporto sistemoms, mažai anglies dioksido išskiriančiai energijos gamybai, pažangiesiems elektros energijos tinklams ir moksliniams tyrimams bei plėtrai, susijusiems su švariu transportu ir energija. Visame pasaulyje atsiranda perėjimo prie mažai anglies dioksido išskiriančiomis technologijomis grindžiamos ekonomikos ženklų, nes šalims, be kita ko, yra patraukli ekologiškesnių technologijų teikiama galimybė sukurti daug naujų darbo vietų.

Europos Sąjungoje programa „Europa 2020 m.“ grindžiama įsitikinimu, kad Europos pramonės bazė turi būti orientuojama į darnesnę ateitį ir kad reikia pasinaudoti Europos

---

7 Pagal 2007 m. scenarijų prognozuota, kad naftos kaina 2020 m. bus 66 JAV doleriai, o pagal naująjį scenarijų – 88 JAV doleriai.

8 Poveikio vertinime prognozuota, kad ATLPS anglies dioksido kaina – apie 32 EUR (2008 m. kainomis), jei klimato kaitos ir energetikos srities priemonės visiškai įgyvendinamos (įskaitant atsinaujinančių energijos išteklių politiką ir kuo didesnį tarptautinių kreditų panaudojimą). Pagal naujas prognozes anglies dioksido kaina 2020 m. bus 16 EUR (įskaitant atsinaujinančių energijos išteklių politiką siekiant įgyvendinti 20 % tikslą, nesinaudojant tarptautiniais kreditais).

9 Sprendimas dėl pastangų pasidalijimo (Sprendimas Nr. 406/2009/EB) taikomas visiems teršalams, išmetamiems sektoriuose, kuriems netaikoma ATLPS, pavyzdžiui, kelių transporto, šildymo, žemės ūkio (išskyrus žemės dirbimą, žemės naudojimo paskirties keitimą ir miškininkystės veiklą) ir atliekų.

ankstyvųjų investicijų į ekologines technologijas teikiamomis galimybėmis. Tačiau šio potencialo atlikti pagrindinį vaidmenį negalima laikyti savaime suprantamu dalyku.

Iš tikrųjų pasaulinė konkurencija yra labai didelė. Europos automobilių sektoriuje imamasi pačių didžiausių pastangų sumažinti naujų automobilių išmetamo CO_2 kiekį. 17 % visų naujų automobilių, parduotų Europos Sąjungoje 2008 m., išmeta mažiau nei 120 g/km, o kai kuriose valstybėse narėse tokių automobilių rinkos dalis jau viršijo 25 %. 2009 m. tai dar labiau paspartino automobilių parko atnaujinimo programos. Tačiau panašios pažangos pasiekė ir kiti gamintojai, kurdami hibridines ir elektrines transporto priemones.

2009 m. atsinaujinančių išteklių energija sudarė 61 % naujų ES elektros energijos gamybos pajėgumų. Tačiau Europa nebėra vienintelė pirmaujanti. Pagal 2010 m. atsinaujinančių išteklių energijos patrauklumo indeksą dabar geriausias investicijų į atsinaujinančių išteklių energijos sektorių galimybes teikia JAV[10] ir Kinija. JAV siekia iki 2012 m. iš atsinaujinančių išteklių gaminti dukart daugiau energijos. 2009 m. daugiausia vėjo jėgainių visame pasaulyje įrengė Kinija. Kinijos ir Indijos vėjo turbinų gamintojai priklauso pirmaujančių gamintojų dešimtukui. Kinija ir Taivanas dabar gamina daugiausia pasaulyje fotovoltinių plokščių. Tai vyksta tada, kai dėl sumažėjusios bazinių medžiagų kainos, didesnio veiksmingumo ir našumo fotovoltinių plokščių kaina tik per kelerius metus sumažėjo perpus. Šios pramonės šakos sparčiai tampa svarbiomis visame pasaulyje.

Kita pokyčių būtinybės priežastis yra energijos tiekimo saugumas. Nepaisant laikino energijos vartojimo sumažėjimo 2009 m., energijos suvartojama vis daugiau. Tarptautinė energetikos agentūra įspėjo, kad iki 2015 m. gali iškilti naftos tiekimo sunkumų didėjant paklausai, todėl toliau gali didėti naftos kainos ir galbūt susilpnėti ekonomikos atsigavimas. Iš nacionalinių šaltinių gaminama energija, pavyzdžiui, atsinaujinančių išteklių energija, turi daug privalumų, nes sumažėja priklausomybė nuo importo.

Todėl Europa turi dar labiau skatinti vystyti šias pramonės šakas nacionaliniu lygmeniu. Tačiau, kadangi skatinimo priemonių taikymas laipsniškai nutraukiamas ir pradedama labai taupyti viešąsias lėšas, skatinimo priemonių mažėja. Yra ir kitų varomųjų jėgų, tokių kaip atsinaujinančių išteklių energijos vartojimo tikslas, energiją efektyviai naudojančių produktų ir transporto priemonių standartai ir žalieji viešieji pirkimai. Tačiau 20 % tikslas visada buvo laikomas pagrindine modernizacijos varomąja jėga. Investicijos į tokias priemones, kaip anglies dioksido surinkimas ir saugojimas, labai priklauso nuo anglies dioksido rinkos kainos. Žemesnė anglies dioksido kaina – daug mažesnė pokyčių ir inovacijų paskata.

Atotrūkio nuo tikslo, kad pasaulinės temperatūros padidėjimas nesiektų 2 °C, įgyvendinimo krypties didinimas po 2020 m.

Kad būtų pasiektas tikslas, kad pasaulinės temperatūros padidėjimas nesiektų 2 °C, išsivysčiusios šalys iki 2050 m. išmetamųjų teršalų kiekį turi sumažinti 80–95 %, palyginti su 1990 m[11]. Net jei teršalų kiekį būtų galima iš dalies sumažinti Europos Sąjungai imantis pastangų už jos ribų, pirminis vertinimas rodo, kad pačios ES išmetamų teršalų kiekis turėtų sumažėti maždaug 70 %. Laikantis 2008 m. sutartos išmetamųjų teršalų kiekio mažinimo

---

[10] Ypač tos valstijos, kuriose yra parengti atsinaujinančių energijos šaltinių standartai.

[11] Kad būtų pasiektas tikslas, kad pasaulinės temperatūros padidėjimas nesiektų 2 °C, besivystančių šalių grupė, visų pirma pažangiausios iš jų, dabar prognozuojamą išmetamųjų teršalų kiekio augimo tempą iki 2020 m. turės sumažinti smarkiai ir išmatuojamu dydžiu, maždaug 15–30 %, palyginti su lygiu, kuris būtų nesiimant priemonių.

krypties, iki 2020 m. pačioje ES išmetamų teršalų sumažėtų 20 %, o iki 2030 m., jei ta kryptis nebūtų pakeista, – 25 %. To nepakanka, kad ES iki 2050 m. pasiektų numatytą lygį optimaliomis sąnaudomis. Jei veiksmai bus atidėliojami, ES ir mūsų pasauliniai partneriai turėtų labai pasitempti po 2020 m. Pavyzdžiui, Tarptautinė energetikos agentūra vertina, kad pasauliniu lygmeniu kiekvienais metais vėluojant investuoti į mažiau anglies dioksido išskiriančius energijos šaltinius sumažinimo kaina padidėja 300–400 mlrd. EUR[12]. Todėl, kad iš anksto būtų galima planuoti investicijas ekonomiškai veiksmingiausiu būdu, reikalingos ilgalaikės iki 2050 m. taikytinos gairės.

Todėl kyla rizika, kad jei iki 2020 m. 20 % tikslo bus siekiama įgyvendinant mažiau pokyčių nei tikėtasi 2008 m., po 2020 m. ES užduotį įvykdyti bus sudėtingiau ir brangiau.

3. 30 % TIKSLO ANALIZĖ

Kadangi besikeičiančios aplinkybės 20 % tikslui padarė tokį poveikį, būtina atidžiai išnagrinėti 30 % tikslą. Reikia išsiaiškinti ekonomines 30 % tikslo įgyvendinimo pasekmes Europos Sąjungai. Išmetamųjų teršalų kiekį sumažinti daugiau nei 20 % tikriausiai bus galima tik griežtinant esamas politikos kryptis arba formuojant naujas. Todėl kyla klausimas, kokios galėtų būti tos naujos politikos kryptys, kurios esamos politikos kryptys turėtų būti sugriežtintos ir kaip būtų galima jas sugriežtinti.

ES galėtų apsvarstyti toliau pateikiamas galimybes, kai būtų nuspręsta išmetamųjų teršalų kiekį mažinti 30 %, jei toks sprendimas apskritai būtų priimtas).

3.1. 30 % tikslo įgyvendinimo pasirinktys

Pasirinktys apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemoje

ATLPS, kuri yra pagrindinė išmetamųjų teršalų kiekio mažinimo priemonė, turėtų būti šio kiekio mažinimo daugiau nei 20 % pasirinkčių pagrindas.

– *ATLPS pakeitimas atidedant dalį apyvartinių taršos leidimų, skirtų parduoti aukcione*. Jei būtų priimtas politinis sprendimas labiau sumažinti išmetamųjų teršalų kiekį, pagrindinis ATLPS vaidmuo turėtų būti tikslo didinimas laipsniškai mažinant aukcione parduodamų apyvartinių taršos leidimų skaičių. Nustačius griežtesnę ATLPS viršutinę ribą, pagerėtų aplinkosauginis veiksmingumas ir padidėtų anglies dioksido rinkos daromas skatinamasis poveikis. Visu 2013–2020 m. laikotarpiu pakaktų pardavimo aukcione teises sumažinti maždaug 15 %, t. y. 1,4 mlrd. leidimų. Prognozuojama, kad pajamos iš aukciono galėtų padidėti maždaug trečdaliu, nes tikimasi, kad anglies dioksido kainos padidės ir savaime, ne tik dėl mažesnio aukcione parduodamų leidimų skaičiaus. Nuo to, kaip valstybės narės panaudos naujas iš aukciono gaunamas pajamas, priklausys investicijos į mažai anglies dioksido išskiriančias technologijas ateityje.

– *Atlygis sparčiausiai investuojantiems į veiksmingiausias technologijas*. Rodiklių sistema suteikia galimybę nustatyti, kas sparčiausiai didina veiksmingumą, ir skirti jiems papildomų nepaskirstytų nemokamų apyvartinių taršos leidimų. Taip būtų galima numatyti papildomų lėšų bendrovėms, pasirengusioms diegti naujoves.

[12] 2009 m. Pasaulio energetikos apžvalgoje nurodyta suma – 500 mlrd. JAV dolerių.

Technologinės pasirinktys

Reglamentavimas gali padėti pasiekti platesnio užmojo klimato kaitos srities tikslų, visų pirma skatinant energijos ir išteklių naudojimo efektyvumą. Tai galima pasiekti taikant produktų standartus, pavyzdžiui, priemones pagal Ekologinio projektavimo direktyvą[13], ribojant transporto priemonių išmetamą CO_2 kiekį[14]. ir įgyvendinant skaitmeninę darbotvarkę[15]. Pažangieji elektros energijos tinklai gali padėti pakeisti vartotojų įpročius, padidinti energijos vartojimo efektyvumą ir didinti atsinaujinančių išteklių energijos vartojimą. Pavyzdžiui, manoma, kad pažangieji skaitikliai atsiperka greičiau nei per 4 metus dėl padidėjusio našumo didesnis, nes didinamas vartotojų informuotumas, o energijos kainos tampa aiškesnės.

Mokesčiai už anglies dioksidą

Mokesčių už išmetamą CO_2 kiekį įvedimas sektoriuose, kuriems netaikoma ATLPS, – aiški rinkos priemonė, kuria skatinama mažinti išmetamųjų teršalų kiekį nacionaliniu ar Europos lygmeniu. Mokesčių už kurą arba produktus dydžio nustatymo pagal CO_2 kiekį sistema yra viena iš galimybių, kurias jau taiko kai kurios valstybės siekdamos, pavyzdžiui, išnaudoti didžiulį CO_2 kiekio mažinimo šildymo sektoriuje potencialą, sumažinti automobilių išmetamą anglies dioksido kiekį ir padidinti transporto veiksmingumą. Analizė rodo, kad tokia priemone būtų galima labai prisidėti prie padidintų tikslų įgyvendinimo ir, priklausomai nuo jos taikymo lygio bei aprėpties, ji galėtų valstybėms narėms atnešti daug pajamų, kurias būtų galima panaudoti investicijoms į mažai anglies dioksido išskiriančias technologijas, siekiant kurti ekologines darbo vietas ir vykdyti žalesnius viešuosius pirkimus, tokius kaip numatytieji direktyvoje dėl švarių ir energiją efektyviai naudojančių kelių transporto priemonių naudojimo skatinimo[16].

Įvairių krypčių ES politikos naudojimas siekiant labiau sumažinti išmetamųjų teršalų kiekį

ES galėtų ir toliau skatinti valstybes nares, regionus ir miestus didinti investicijas į mažai anglies dioksido išskiriančias technologijas daugiau sanglaudos politikos lėšų skiriant žaliosioms investicijoms. Tai paspartintų esamą tendenciją veiksmingiau naudoti sanglaudos fondo lėšas skatinant atsinaujinančių išteklių energijos gamybą, energijos vartojimo efektyvumą ir naudojimąsi viešuoju transportu. Be to, tai būtų perteklinių nustatytosios normos vienetų naudojimo kaip finansavimo šaltinio, dėl kurio sumažėja anglies dioksido rinkos aplinkosauginis naudingumas, alternatyva.

Dėl daugelio rinkos ir reglamentavimo kliūčių nepanaudojama daug energijos taupymo galimybių. Griežtesnė energijos vartojimo efektyvumo politikos sistema labai padėtų išmetamųjų teršalų kiekį sumažinti daugiau kaip 20 %.

Žemės dirbimo, žemės naudojimo paskirties keitimo ir miškininkystės veikla neįtraukta į 2008 m. klimato kaitos ir energetikos teisės aktų rinkinį, tačiau sudaro galimybes dar labiau sumažinti išmetamųjų teršalų kiekį. Be to, siekiant išvengti išmetamųjų teršalų kiekio didėjimo reikia išsaugoti ir atkurti natūralius anglies dioksido absorbentus. Šiandien dėl

---

13 Direktyva 2005/32/EB.
14 Reglamentas (EB) Nr. 443/2009.
15 COM (2010) 245.
16 Direktyva 2009/33/EB.

skaičiavimo netikslumų[17] ir nepastovumo[18] sunku trumpuoju laikotarpiu prognozuoti žemės dirbimo, žemės naudojimo paskirties keitimo ir miškininkystės veiklą ir jos indėlį siekiant ES tikslų. Tačiau, kadangi toliau dirbama siekiant nustatyti veiksmingas šios veiklos taisykles, ilgainiui jos galėtų vis labiau prisidėti prie pastangų mažinti išmetamųjų teršalų kiekį taikant geresnius auginimo ir miškotvarkos metodus. Įgyvendinant bendrąją žemės ūkio politiką būtų galima labiau skatinti ūkininkus ir miškininkus taikyti tausesnę praktiką ir labiau prisidėti ilgainiui mažinant išmetamųjų teršalų kiekį.

Tarptautinių kreditų sverto naudojimas

Europos Sąjunga pirmoji pripažino, kad pastangos, kurių imamasi už jos ribų, gali paskatinti privačiojo sektoriaus atstovus imtis veiksmų. Pagal Švarios plėtros mechanizmą visame pasaulyje įgyvendinama keli tūkstančiai projektų; dažnai išmetamųjų teršalų kiekis mažinamas ekonomiškai veiksmingu būdu. Tačiau dabar atrodo, kad tokių iniciatyvų imtis labiau tinka sparčiai augančios ekonomikos šalims, o gausių ir ilgalaikių mažinimo nedidelėmis sąnaudomis atvejų įtraukimas į ES ATLPS lėtina ES inovacijas.

Vienas būdas padidinti ES veiksmų svertą būtų dalį reikiamų Švarios plėtros mechanizmo kreditų pakeisti naujais sektorių kreditais[19]. Taip anglies dioksido rinkos finansinės lėšos būtų nukreipiamos į veiksmus, teikiančius daugiau galimybių sumažinti anglies dioksido kiekį (pavyzdžiui, labiau pažengusių besivystančių šalių energijos gamybos sektoriuje), ir galėtų būti siejamos su tokiomis programomis kaip įprastų Švarios plėtros mechanizmo kreditų (pavyzdžiui, pramonės dujų projektų) dauginimo[20] programa. Tokiu būdu besivystančiose šalyse būtų galima dar labiau sumažinti išmetamųjų teršalų kiekį ir taip prisidėti prie bendrų ES pastangų, o tuo pat metu Švarios plėtros mechanizmą mažiausiai išsivysčiusiose šalyse būtų galima taikyti toliau ir dar plačiau.

Jūros išmetamųjų teršalų srityje ES toliau sieks tarptautinio susitarimo per Tarptautinę jūrų organizaciją ir Jungtinių Tautų bendrąją klimato kaitos konvenciją. Kaip sutarta pagal klimato kaitos ir energetikos srities teisės aktų rinkinį, ES imsis tolesnių veiksmų, jei toks susitarimas nebus pasiektas iki 2011 m. gruodžio 31 d.

Kopenhagoje pasiekta nemaža pažanga rengiant griežtas tarptautines taisykles, kad būtų paspartinta kova su atogrąžų miškų nykimu. Reikėtų skatinti besivystančių šalių, kuriose yra atogrąžų miškų, ES valstybių narių ir Komisijos bendradarbiavimą. ES padidintus tikslus iš dalies galėtų pasiekti pasinaudodama tarptautiniais išmetamųjų teršalų kiekio mažinimo kreditais, atitinkančiais tinkamus aplinkosauginio naudingumo standartus.

---

17 Pavyzdžiui, dėl duomenų ar sutartų anglies kiekio miškuose ir žemės ūkio paskirties žemėje matavimo metodų trūkumo.

18 Dėl didelio kintančių oro sąlygų (pavyzdžiui, neiškirstus miškus veikiančių audrų) poveikio.

19 ATLPS direktyvos (2009/29/EB) 11a straipsnio 5 dalyje numatytas teisinis pagrindas, kuriuo remdamasi Bendrija gali sudaryti susitarimus su trečiosiomis valstybėmis, pagal kuriuos būtų teikiami sektorių kreditai, jei derybos dėl tarptautinio susitarimo dėl klimato kaitos iki 2009 m. gruodžio 31 d. nebūtų baigtos.

20 Pavyzdžiui, dauginimas 2 x 1 reikštų, kad už kiekvieną ATLPS įrenginio išmestą toną reikėtų atiduoti dvi tonas Švarios plėtros mechanizmo kreditais. Tokiu būdu kiekvienas Švarios plėtros mechanizmo kreditas, panaudotas vienai Europoje išmestai tonai kompensuoti, reikštų, kad išmetamųjų teršalų kiekis dar viena tona sumažintas besivystančioje šalyje.

3.2. Sunkumai siekiant 30 % tikslo

Dėl to, kad dabar 20 % tikslas atrodo lengviau pasiekiamas nei manyta 2008 m., sumažėja ir 30 % tikslo pasiekimo sunkumai. Absoliučiąja verte 70 mlrd. EUR išlaidų iki 2020 m., kaip prognozuota 2008 m. pradžioje, pakaktų, kad ES nueitų pusę kelio siekdama išmetamųjų teršalų kiekį sumažinti ne 20 %, o 30 %, nors ES ekonomika ir yra nepalankioje padėtyje.

Vertinama, kad papildomos bendros ES išmetamųjų teršalų kiekio mažinimo ne 20 %, o 30 %, išlaidos 2020 m. sudarys apie 33 mlrd. EUR, arba 0,2 % BVP. Kad išmetamųjų teršalų kiekį būtų galima sumažinti 30 %, manoma, kad anglies dioksido kaina ES ATLPS turėtų būti apie 30 EUR už toną CO_2, t. y. panaši į kainą, kuri 2008 m. vertinimu turėtų būti nustatyta 20 % tikslui pasiekti. ES šalyse išmetamų teršalų kiekis sumažėtų 25 %, palyginti su 1990 m., o likusiai tikslo daliai pasiekti būtų panaudojami sukaupti leidimai ir tarptautiniai kreditai[21].

Vertinama, kad visos 30 % tikslo įgyvendinimo išlaidos, įskaitant 20 % tikslo įgyvendinimo išlaidas, sudarys 81 mlrd. EUR, arba 0,54 % BVP[22].

Kadangi 2008 m. pradžioje manyta, kad klimato kaitos ir energetikos srities priemonių įgyvendinimo išlaidos 2020 m. sudarys 70 mlrd. EUR, arba 0,45 % BVP, matyti, kad siekiant išmetamųjų teršalų kiekį sumažinti 30 %, išlaidos padidės 11 mlrd. EUR, palyginti su 2020 m. absoliučiųjų klimato kaitos ir energetikos srities priemonių įgyvendinimo išlaidų prognoze, padaryta 2008 m.

Tačiau, nors išlaidos akivaizdžiai sumažėjo, mažesnis bendrovių pelningumas, vartotojų perkamoji galia ir galimybės gauti bankų paskolas sumažino ES galimybes investuoti į mažai anglies dioksido išskiriančias technologijas; tai krizės padarinys, kurį galima panaikinti tik ekonomikai vėl ėmus augti ir įgyvendinant aktyvias politikos kryptis, kuriomis pirmenybė teikiama šių sektorių augimui.

Kam tektų papildoma našta?

Analizė rodo, kad iš visų sektorių didžiausios išmetamųjų teršalų kiekio mažinimo galimybės yra elektros energijos sektoriuje, kuriame galima didinti paklausos veiksmingumą ir mažinti tiekėjų investicijas į daug anglies dioksido išskiriančias technologijas. Artimiausiu dešimtmečiu reikės pakeisti didelę dalį senstančių elektros energijos gamybos pajėgumų; jei tai būtų daroma taikant mažai anglies dioksido išskiriančias technologijas, būtų sudaryta gera galimybė sumažinti išmetamųjų teršalų kiekį. Kai kuriuose pramonės sektoriuose, kuriems taikoma ATLPS (pavyzdžiui, naftos perdirbimo), yra nemažų ekonomiškai veiksmingų galimybių. Sektoriuose, kuriuose dalijamasi pastangomis, mažinant išmetamo CO_2, daugiausia išmetamo šildant, kiekį, svarbų vaidmenį atlieka namų ūkiai ir paslaugų sektorius. Kai kurių valstybių narių žemės ūkio sektoriaus patirtis rodo, kad gali būti papildomų galimybių sumažinti intensyvaus ūkininkavimo sektoriuje išmetamų metano ir azoto oksido kiekį, tačiau išlaidas reikėtų atidžiai įvertinti.

Kalbant apie geografinį pasiskirstymą, išmetamųjų teršalų mažinimo ne 20 %, o 30 %, galimybės proporcingai didesnės mažiau turtingose valstybėse narėse. Reikės sutelkti viešuosius ir privačiuosius finansinius išteklius, kad išmetamųjų teršalų kiekį būtų galima

---

21 Numatyti galiojančiuose teisės aktuose.

22 Į išlaidų įvertį įtrauktos išlaidos, susijusios su 20 % atsinaujinančių išteklių energijos tikslu.

mažinti nekeliant pavojaus ekonomikos augimui. Šiuo atžvilgiu svarbi priemonė – ES sanglaudos politika.

Analizė taip pat rodo, kad, siekiant 30 % tikslo, santykine verte ekonomiškai veiksmingai pastangas paskirstyti sektoriams, kuriems ATLPS taikoma, ir sektoriams, kuriems ji netaikoma, būtų galima taip pat, kaip ir siekiant 20 % tikslo. Jei išmetamųjų teršalų kiekis būtų mažinamas 30 %, 2020 m. ATLPS numatytas apyvartinių taršos leidimų skaičius būtų 34 %, o ne 21 % mažesnis nei 2005 m., o bendras sektorių, kuriems ATLPS netaikoma, tikslas būtų išmetamųjų teršalų kiekį sumažinti ne 10 %, o 16 %, palyginti su 2005 m.

Pridedamame tarnybų darbiniame dokumente pateikta analizė atlikta ES lygmeniu. Jei būtų nuspręsta išmetamųjų teršalų kiekį sumažinti 30 %, reikėtų priimti sprendimą dėl konkrečių papildomo kiekio mažinimo paskirstymo pasirinkčių derinio. Išsamią poveikio valstybių narių ir ekonomikos sektorių lygmeniu galima atlikti tik remiantis konkrečiomis pasirinktimis.

3.3. Kitas su 30 % tikslu susijusios pasekmės

30 % tikslo įgyvendinimo negalima vertinti skyrium. Be paties 30 % tikslo pasiekimo, bus įvairių kitų pasekmių.

Viena pasekmė būtų vėl skatinti diegti naujoves, kurių sumažėjo, kai 20 % tikslą tapo lengviau pasiekti. Tai labai svarbu, nes mažai anglies dioksido išskiriančios technologijos paprastai yra labiau darbui imlios nei įprasti sektoriai, o taip pat jas taikant didėja energijos tiekimo saugumas. Pasiekus 30 % tikslą, importuojamos naftos ir dujų išlaidos 2020 m. sumažėtų maždaug 40 mlrd. EUR (prognozuojama naftos kaina 2020 m. – 88 JAV doleriai už barelį). Vietoje to investicijos būtų skiriamos mažai anglies dioksido išskiriančių technologijų sektoriaus (pavyzdžiui, didesnio energijos vartojimo efektyvumo būstų statybos) ekologinių darbo vietų kūrimui ES skatinti. Makroekonominė analizė paprastai rodo, kad bendras poveikis darbo vietoms yra nedidelis (nors rezultatai skirtinguose sektoriuose skiriasi), tačiau padėtis pasikeičia sumaniai panaudojant aukciono pajamas arba mokesčius už anglies dioksidą. Taip pat reikės ugdyti naujus įgūdžius ir tobulinti turimus, o švietimo ir mokymo sistemas reikės pritaikyti atsižvelgiant į šį uždavinį, kaip nurodyta strategijos „Europa 2020 m.“ pavyzdinėje iniciatyvoje.

Pasaulinės mažai anglies dioksido išskiriančių technologijų rinkos ir su oro kokybe susijusi nauda

Ankstyvų veiksmų vykdymo privalumas yra tai, kad ilguoju laikotarpiu gerokai padidėja Europos konkurencingumas išlaikant stiprią poziciją sparčiai augančioje pasaulinėje mažai anglies dioksido išskiriančių technologijų rinkoje.

Galiausiai būtų gauta ir su oro kokybe susijusios naudos. Jei būtų pasiektas 30 % tikslas, kitų teršalų, tokių kaip kietosios dalelės, sieros dioksidas ir sunkieji metalai, kiekiui mažinti reikėtų mažiau taršos kontrolės priemonių, todėl teminės oro taršos strategijos tikslų įgyvendinimo išlaidos 2020 m. sumažėtų maždaug 3 mlrd. EUR. Geresnė oro kokybė suteiktų papildomos naudos sveikatai, kuri, kaip vertinama, 2020 m. sudarytų 3,5–8 mlrd. EUR[23]. Ši susijusi nauda neįtraukta į 30 % tikslo įgyvendinimo išlaidų įvertį.

[23] Tai padėtų įgyvendinti teminės oro taršos strategijos (COM (2005) 466) tikslus.

4. ANGLIES DIOKSIDO NUTEKĖJIMO RIZIKOS VERTINIMAS

Vienas iš svarbių ES klimato kaitos politikos klausimų – anglies dioksido nutekėjimo vengimas. Tai susiję su rizika, kad pasauliniu lygmeniu nesiimant pakankamai pastangų, dėl nacionalinių veiksmų rinkos dalis pasikeis ir mažiau veiksmingi įrenginiai bus naudojami kitose šalyse, todėl išmetamųjų teršalų kiekis pasauliniu lygmeniu padidės. Žinoma, konkurenciniai pranašumai ir trūkumai priklauso nuo įvairių veiksnių, ne tik nuo anglies dioksido kainos, tačiau kuo daugiau konkuruojančių šalių įsipareigoja imtis pastangų sumažinti išmetamųjų teršalų kiekį, tuo mažesnė anglies dioksido nutekėjimo rizika. Klimato kaitos ir energetikos srities priemonėmis pripažinta, kad reikia stebėti anglies dioksido nutekėjimo riziką ir numatyti tos rizikos mažinimo priemones.

Tai, kad anglies dioksido kaina žemesnė nei prognozuota anksčiau, daro įtaką diskusijoms dėl anglies dioksido nutekėjimo. Be to, kadangi išmetamųjų teršalų kiekis sumažėjo, tikėtina, kad energijai imliuose sektoriuose, kuriems ATLPS taikoma dar prieš 2013 m., antrojo ATLPS laikotarpio pabaigoje (2012 m.) liks labai daug nepanaudotų nemokamų apyvartinių taršos leidimų, kuriuos bus galima perkelti į trečiąjį etapą (2013–2020 m.). Todėl tokių sektorių tarptautinė konkurencinė padėtis bus geresnė, palyginti su 2008 m. prognozėmis.

ATLPS teisės aktuose nurodyta, kad iki 2010 m. birželio mėn. reikia pateikti ataskaitą, kurioje būtų galima išnagrinėti anglies dioksido nutekėjimo klausimą atsižvelgiant į tarptautinių derybų rezultatus. Tai, kad derybos dėl Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvencijos tęsiasi, reiškia, kad sunku pateikti galutinį vertinimą. Tačiau įgyvendinus Kopenhagos susitarimą būtų žengtas žingsnis teisinga kryptimi. Visos išsivysčiusios šalys ir didžiosios besivystančios šalys – pagrindinės ES konkurentės energijai imliose pramonės šakose – pirmą kartą oficialiai pažadėjo imtis veiksmų išmetamųjų teršalų kiekiui mažinti.

Vertinama, kad, kitoms šalims įgyvendinant mažiausius įsipareigojimus, ES 20 % tikslo poveikis būtų mažiau 1 %, o organinių cheminių medžiagų, neorganinių cheminių medžiagų ir trąšų sektorių gamyba būtų paveikta labiausiai – sumažėtų atitinkamai 0,5 %, 0,6 % ir 0,7 %. Tik kitų cheminių medžiagų sektoriui poveikis būtų dar didesnis – 2,4 %. Palyginti su prielaida, kad ES vienašališkai įgyvendins 20 % tikslą, kai kurių ES energijai imlių sektorių padėtis iš tiesų būtų šiek tiek geresnė, o kitų sektorių padėtis visai nepasikeistų. Atsižvelgdama į neaiškumus, susijusius su faktiniu Kopenhagos susitarimo įgyvendinimu, Komisija mano, kad jau sutartos priemonės, kuriomis siekiama padėti energijai imlioms pramonėms šakoms, – nemokamas leidimų paskirstymas ir galimybės gauti tarptautinių kreditų – šiuo metu yra pagrįstos.

Perėjimas prie 30 % tikslo

Makroekonominė analizė rodo, kad ES pastangų didinimas siekiant išmetamųjų teršalų kiekį mažinti 30 %, kai kiti laikosi mažesnių įsipareigojimų, palyginti su dabartinėmis klimato kaitos ir energetikos srities priemonėmis, turėtų ribotą poveikį ES energijai imlios pramonės gamybai, jei toliau būtų įgyvendinamos specialiosios energijai imlioms pramonės šakoms skirtos priemonės. Vertinama, kad perėjus prie 30 % tikslo juodųjų ir spalvotųjų metalų, cheminių produktų ir kitų energijai imlių pramonės šakų gamyba papildomai sumažėtų 1 %, palyginti su 20 % tikslu. Poveikis organinių cheminių medžiagų, neorganinių cheminių medžiagų, trąšų ir kitų cheminių medžiagų sektoriams padidėtų ir sudarytų atitinkamai 0,9 %, 1,1 %, 1,2 % ir 3,5 %. Kuo griežtesnius įsipareigojimus įgyvendintų pagrindiniai prekybos partneriai, tuo būtų mažesnė anglies dioksido nutekėjimo rizika.

Iki šiol stebint energijai imlių pramonės šakų išmetamųjų teršalų kiekio tendencijas gauti duomenys neleidžia daryti išvadų, visų pirma išvadų dėl to, kokiu mastu ES klimato kaitos politika paskatino perkelti ekonominę veiklą už Europos ribų. Viena vertus, energijai imlių sektorių išmetamų teršalų kiekis pastaraisiais metais labai sumažėjo. Nepanaudoti nemokami taršos leidimai įvertinti pinigine verte. Kita vertus, investicijos į mažai anglies dioksido išskiriančias technologijas energijai imliuose sektoriuose padidino bendrą jų našumą.

Yra atvejų, kai anglies dioksido nutekėjimas gali turėti ir kitokį poveikį, o ne tik sumažinti konkurencingumą. Kai kuriose ES pakraščiuose esančiose valstybėse, iš kurių lengva susisiekti su ES nepriklausančiomis šalimis, gali būti daromas poveikis energijos tiekimo saugumui. Pavyzdžiui, taip yra Baltijos šalyse dėl unikalios Baltijos šalių elektros energijos rinkos padėties. Tai viena iš priežasčių, dėl kurių ATLPS jau numatyta pasirenkama ir dalinė išlyga šiose šalyse aukcione parduoti ne visus apyvartinius taršos leidimus. Investicijos į energijos perdavimo tinklą gali padėti sumažinti elektros energijos tiekimo saugumui kylantį pavojų. Be to, Komisija atidžiai stebės pokyčius ir prireikus imsis papildomų priemonių siekdama padidinti energijos tiekimo saugumą ir sudaryti vienodas konkurencijos elektros energijos rinkose sąlygas.

Anglies dioksido nutekėjimo klausimo sprendimo būdai

Pagrindinis anglies dioksido nutekėjimo klausimas – ES ir trečiųjų valstybių konkurenciniai skirtumai. Todėl apskritai yra trys anglies dioksido nutekėjimo problemos sprendimo būdai: tolesnė parama energijai imlioms pramonės šakoms toliau teikiant nemokamus apyvartinius taršos leidimus, importo išlaidų didinimas siekiant kompensuoti pranašumus, kuriuos gauna šalys, netaikančios išmetamo CO_2 kiekio mažinimo politikos, arba priemonės, kuriomis likusios pasaulio šalys būtų skatinamos imtis pastangų, panašių į tas, kurias deda ES.

Atsižvelgiant į neaiškumus, susijusius su Kopenhagoje prisiimtų įsipareigojimų įgyvendinimu, pereinant prie 30 % tikslo taip pat būtų galima imtis su tuo susijusių papildomų veiksmų. Šiomis priemonėmis šalys taip pat būtų skatinamos tarptautiniu susitarimu prisiimti griežtesnių įsipareigojimų.

Akivaizdžiausias būdas teikti tolesnę pagalbą siekiant ES veiksmais sudaryti vienodas veiklos sąlygas yra ir toliau skirti nemokamus apyvartinius taršos leidimus.

Kaip išdėstyta galiojančiuose teisės aktuose, yra galimybė *į ATLPS įtraukti ir importą*. Yra parengta konkrečių pasiūlymų vadovaujantis nuostatomis, pagal kurias į ATLPS įtraukta tarptautinė aviacijos veikla. Tai reikštų, kad siekiant kompensuoti gaminant tam tikras importuojamas prekes išmestus teršalus leidimus reikėtų pirkti rinkoje. Panašūs pasiūlymai aptariami ir Jungtinėse Valstijose; akivaizdu, kad pageidautina tokių iniciatyvų imtis kartu su tokiais partneriais.

Tai kelia platesnių su ES prekybos politika ir jos bendru siekiu užtikrinti atviros prekybos sistemą klausimų: nemažai sparčiai augančios ekonomikos šalių jau išreiškė susirūpinimą šiuo klausimu, ir reikėtų pripažinti, kad išsivysčiusios šalys ir besivystančios šalys išmetamųjų teršalų kiekį mažins nevienodu greičiu. Be to, reikia apsvarstyti didesnių importuojamų žaliavų sąnaudų poveikį ES gamintojams. Tokia priemonė galėtų būti „apeita“: ES importuojamas prekes galėtų tiekti „švariausi“ trečiųjų valstybių gamintojai, o „nešvaresnę“ produkciją jie paliktų vartoti savo šalyje.

Importo įtraukimas į ATLPS turėtų būti atidžiai apsvarstytas siekiant užtikrinti, kad tai visiškai atitiktų PPO reikalavimus. Galėtų būti sunku įgyvendinti sistemą, kuria būtų siekiama išsamiai apibrėžti anglies dioksido kiekį, išmestą gaminant kiekvienos atskiros kategorijos prekes, tačiau tokio tikslaus vertinimo gali prireikti: tai reiškia, kad geriausiu atveju sistemą būtų galima taikyti tik ribotam standartinių prekių, tokių kaip plienas ar cementas, kiekiui. Antra, reikėtų apibrėžti vidutinį anglies dioksido kiekį, išmestą gaminant kiekvienos atskiros kategorijos prekes. Tai galėtų sudaryti administracinę naštą ir gali reikėti susitarti dėl tokio vidurkio, o tai gali būti sudėtingas ir ilgas procesas. Trečia, atrodo, kad būtų sunku patikrinti kiekvieno trečiųjų valstybių įrenginio veiklą, įrenginių lygmeniu neįdiegus labai sudėtingos stebėjimo ir ataskaitų teikimo sistemos.

ES veiksmai galėtų keliais būdais padėti *kitoms šalims įgyvendinti panašaus masto išmetamo anglies dioksido kiekio mažinimo priemones* ir taip sumažinti energijai imlių pramonės šakų konkurencinius skirtumus. Tai padėtų pašalinti veikimo pavieniui poveikį arba nesąžiningą trečiųjų valstybių konkurenciją.

Pavyzdžiui, ES turėtų apsvarstyti galimybę taikyti tikslingesnį požiūrį į tarptautinių kreditų pobūdį ir pripažinimą apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemoje. Būtų galima padidinti pastangas pereiti prie kreditų taikymo sektoriams, grindžiamo griežtomis kreditų skyrimo ribomis (išskyrus mažiausiai išsivysčiusias šalis) ir apriboti Švarios plėtros mechanizmo kreditų naudojimą trečiųjų valstybių, išskyrus mažiausiai išsivysčiusias šalis, energijai imliuose sektoriuose (pavyzdžiui, plieno, cemento ir aliuminio gamybos sektoriuose). Be to, reikėtų apsvarstyti galimybę padidinti šalių, kurios tinkamai nesiima tarptautinių klimato kaitos mažinimo pastangų, Švarios plėtros mechanizmų kreditų aplinkosauginį naudingumą. Vienas perspektyvus tokio didinimo būdas būtų taikyti daugiklį, pavyzdžiui, reikalauti, kad už toną išmestų teršalų pagal ATLPS būtų panaudoti du Švarios plėtros mechanizmo kreditai. Šias nuostatas būtų galima įtraukti į dvišalius ES ir įvairių trečiųjų valstybių susitarimus dėl kreditų panaudojimo sektoriuose, pavyzdžiui, ES turėtų įsipareigoti palaikyti bandomąjį projektą siekiant sudaryti ES ir Kinijos susitarimą dėl plieno sektoriaus kreditų.

Taikant kitus metodus, ES imtųsi pozityvesnių pastangų padėti partneriams įgyvendinti panašaus į ES masto klimato kaitos mažinimo veiksmus ir panaikinti galimus konkurencinius skirtumus. Besivystančių ir sparčiai augančios ekonomikos šalių atveju, be kita ko, tai galėtų būti daroma perduodant technologijas. Labiau išsivysčiusių partnerių atveju, jei būtų sparčiai sukurta tarptautinė anglies dioksido rinka, kuri pirmiausia apimtų viso pasaulio labiausiai energijai imlius sektorius, išnyktų būtinybė imtis specialiųjų priemonių.

5. IŠVADA

Po to, kai 2008 m. ES priėmė istorinius sprendimus dėl kovos su klimato kaita, dėl ekonomikos krizės labai pasikeitė ES klimato kaitos politikos įgyvendinimo politinės ir ekonominės aplinkybės. Poveikis ES ekonomikai yra labai didelis. Tačiau ES atkakliai laikosi įsipareigojimo imtis kovos su klimato kaita veiksmų. Pasaulinės temperatūros didėjimo stabdymas tebėra vienas svarbiausių šios kartos uždavinių. ES rodė pavyzdį, kaip konkrečiomis veiksmingomis priemonėmis galima mažinti išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį nedarant neigiamo poveikio ekonomikos augimui. Įgyvendindama klimato kaitos ir energetikos srities priemones ji išliks pasaulinė lyderė.

Politikos krypčių, kuriomis siekiama sumažinti išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį, įgyvendinimas yra viena pagrindinių ES ekonomikos modernizavimo varomųjų jėgų, investicijas ir inovacijas nukreipiant į sektorius, kurie ateityje gali labai augti ir kuriuose gali būti sukurta darbo vietų. Kaip nurodyta strategijoje „Europa 2020 m.“, tai yra viena iš pagrindinių bet kurios patikimos strategijos, kuria siekiama sukurti ilgalaikę gerovę, temų.

Šiame komunikate išdėstyta, kokį poveikį 2008 m. nustatytiems tikslams padarė pasikeitusios aplinkybės pasaulyje. Nors absoliučiosios 20 % tikslo įgyvendinimo išlaidos sumažėjo ir todėl sumažėjo verslui, kuris siekia atsikurti, tenkanti našta, 20 % tikslo kaip pokyčių varomosios jėgos veiksmingumas gali ir sumažėti. Visa tai vyksta griežtų ekonominių apribojimų, kuriuos patiria ir vyriausybės, ir verslas, sąlygomis.

Todėl svarbu išanalizuoti tiesiogines galimo perėjimo prie 30 % tikslo pasekmes. Politinio sprendimo pereiti prie šio tikslo negalima priimti neatsižvelgus į tarptautines aplinkybes. Šiuo metu sąlygos, reikalingos pereiti prie 30 %, neįvykdytos. Be to, toks sprendimas turi būti priimtas aiškiai suvokiant jo ekonomines pasekmes Europos Sąjungai. Ir tarptautinės aplinkybės, ir ekonominė analizė rodo, kad ES neturėtų atmesti galimybės pereiti prie 30 % tikslo: turime būti pasirengę imtis veiksmų, kai tik bus tinkamos sąlygos šiam sprendimui priimti.

Tuo tarpu turime didinti bendradarbiavimo su mūsų tarptautiniais partneriais pastangas, skatinti ir raginti juos, kad galėtume pasiekti tokį pasaulinių pastangų mastą, kokio reikia siekiant visų mūsų įsipareigojimo iš tikrųjų apriboti klimato kaitą.

Komisija ir toliau stebės padėtį, be kita ko, ES pramonės konkurencingumą jos pagrindinių konkurentų atžvilgiu, visų pirma tų, kurie dar nesiėmė įtikinamų kovos su klimato kaita veiksmų. Be to, atsižvelgdama į kintančią ekonominę padėtį ir tarptautines derybas, Komisija vėliau atnaujins analizę, kad pateiktų naujos informacijos Taryboje ir Europos Parlamente vykstant diskusijoms dėl šio komunikato.